

SKAPELSEN

Kjell
Espmark

LA CREACIÓN

Traducido por:
Francisco J. Uriz

Kjell Espmark

Kjell Espmark

Skapelsen / La creación

Traducido por
FRANCISCO J. URIZ

Innehåll / Índice

Ordet / La palabra	6
Arioso / Arioso	10
Några sakupplysningar / Comentarios	14
Om författaren och översättaren / Sobre autor y traductor. .	16

Ordet

När ni drog vidare
ut bland skrämmande stjärnbilder
och lämnade mig hitom Jordan,
tog ni ett halvfärdigt hemland med er.

Jag blev en hop bortkomna knotor
gnagda av gamar och hyenor
och slipade blanka av blåst och sand.
Men resterna av revbenskorg
höll kvar vad den efterblivne förstått.

Och det som verkligen är jag i mig
gav sig inte. Denna vilsna fladdrande låga
har irrat längs dammiga vägar,
som varken var damm eller vägar,
för att söka er, de mina.

Jag ville lägga mitt ålderdomliga ord
i era drömmar, utan att väcka er. Viska:
Skapelsen är ännu ofullbordad.
Och det är er den hoppas på.
Jag anar hur ni vänder er i sömnen
med händer som griper i tomma luften
som för att försvara sig.

La palabra

Cuando seguisteis vuestro camino
por las pavorosas galaxias
y me dejasteis a este lado del Jordán,
os llevasteis una patria a medio hacer.

Me convertí en un montón de huesos desorientados
roídos por hienas y buitres
pulidos relucientes por viento y arena.
Pero los restos del tórax
retuvieron lo que entendió el abandonado.

Y lo que realmente soy yo en mí
no se rindió. Esta extraviada llama palpitante
ha vagabundeado por caminos polvorientos,
que no eran ni polvo ni caminos,
para buscaros a vosotros, los míos.

Quise poner mi palabra antigua
en vuestros sueños, sin despertaros. Susurrar:
La Creación todavía está incompleta.
Y es en vosotros en quienes confía.
Me imagino cómo os dais vuelta en el sueño
con manos que agarran el aire vacío
como para defenderse.

Men varför ligger ni så många,
hjäplöst tryckta mot varandra,
på något slags bäddar av skitiga bräder?
Och varför är ni så utmärglade?

Jag vill sprida i er det jag förstått,
som ringar över ett sovande vatten.
Men varför är vattnet så mörkt?
Och varför skälver det oavbrutet?

Pero ¿por qué yacéis tantos ahí,
desamparados y apretados unos contra otros,
en una especie de camastros de tablones sucios?
¿Y por qué estáis tan demacrados?

Yo quiero difundir en vosotros lo que he comprendido,
como círculos sobre un agua dormida.
Pero ¿por qué está el agua tan oscura?
Y ¿por qué se estremece sin cesar?

Arioso

Jag störtade ut, förvandlad till lågor,
ur biblioteket i Alexandria.
De nio papyrusrullar som hyst mig,
ännu sprakande av sviken kärlek,
förbyttes i gnistor och stigande flagor.
Och jag dog för andra gången.

Fragment av mig blev kvar som citat.
Mitt ord för himmel högg tag i en lärd pedant –
han klamrade vid skrivpulpeten
när det blå helt plötsligt blev djupnande *blått*.
Ett pronomen använt på ovanligt sätt
förhåxade en grammatiker. Ordet
som skrev sig i guld och grönt – en skalbagge! –
öppnade sina täckvingar och lyfte
för att bära sitt sammanhang genom seklen.

Andra fragment av det som var Sapfo
blev kvar som flagor på de passerande
för att ”ropa tillbaks den hon länge älskat”.

Ord som svedde vinden: Vad ville du med mig
när jag klövs som ett vedträ,
”skakande av åtrå och plötsligt knäsvag”?

Jo, min berusning fanns kvar,
skonad av sin broder elden,
och fann en tillflykt hos en ensam kvinna

Arioso

Salí en tromba de la biblioteca de Alejandría
convertida en llamas.
Los nueve rollos de papiro que me habían albergado,
chisporroteando aún de amor traicionado,
se transformaron en chispas y pavesas ascendentes.
Y morí por segunda vez.

Fragmentos de mí quedaron como citas.
Mi palabra para cielo atrapó a un meticuloso ilustrado –
él se aferraba al escritorio
cuando el azul de repente se hizo *azul* más intenso.
Un pronombre utilizado de forma inusual
fascinó a un gramático. La palabra
que se escribió en oro y verde – ¡un escarabajo! –
abrió sus élitros y despegó
para llevar su contexto a través de los siglos.

Otros fragmentos de lo que fue Safo
permanecieron como pavesas en los que pasaban
para “hacer regresar a quien ella había amado tanto tiempo”.

Palabras que quemaron el viento: ¿Qué querías tú de mí
cuando me partí como una astilla
“palpitando de deseo y de repente tan sin fuerzas”?

Sí, mi embriaguez seguía existiendo,
indultada por su hermano el fuego,
y encontró refugio en una mujer sola

i det gröna skenet från en oljelampa,
susande i kvällen bland häpna harkrankar.
Hon klottrade dikt på avrivna lappar.
Såg upp när någon ropade: Emily!
– ett ögonblick försvarslös.
Då for min yrsel in i huvudet på henne.
Ringandet i det som var mina öron
tog plats i hennes
och jag svettades i hennes hud
vid tanken på den älskade.
Hennes språk begrep jag väl inte
och smärtan från njurarna var inte min.
Men hennes rysning krävde ingen översättning,
inte heller den häftiga rodnad
som kändes långt ner på halsen.

en el verde resplandor de una lámpara de petróleo,
susurrando en la noche entre asombradas tómulas.
Ella garabateaba poemas en hojas arrancadas.
Levantó la mirada cuando alguien gritó: ¡Emily!
– indefensa un instante.
Entonces mi vértigo se metió en su cabeza.
El repique en lo que eran mis oídos
se metió en los de ella
y yo sudaba en su piel
al pensar en el amado.
Claro que no entendí su idioma
y el dolor de los riñones no era mío.
Pero su estremecimiento no necesitaba traducción,
ni tampoco su violento rubor
que se notó hasta muy por debajo del cuello.

Några sakupplysningar

Temat är inte nytt i författarskapet. I arbetspapperen bakom samlingen *Försök till liv* har jag funnit denna anteckning från 1978: ”Detta är ett stycke av skapelsen som måste återupprättas, åter och åter.” I romanen *Missförståndet* (1989) sägs: ”vi som bär ansvaret för den fortsatta skapelsen”.

Ett återkommande motiv, de dödas ben som rasslande reser sig, är lånat från Hesekiel 37, där profeten hör rasslandet av ben som fogas samman, ser dem få senor, kött och hud och befordrar Guds befallning till anden: ”Blås på dessa dräpta och ge dem liv!”

Ariosio. Emily kan utläsas Emily Dickinson, den stora poeten i senare amerikanskt 1800-tal.

Fågelpredikan. Genesis: 1:a Mosebok, med dess berättelse om Skapelsen.

Språket. Tanken på glömskan som vårt hem går tillbaka på Paul Celans *Heimfahrt ins Vergessen*. (Poeten befinner i fokus för stycket.)

”Fuga” är ett ord både för flykt och för en musikform.

Comentarios

El tema no es nuevo en mi obra literaria. Entre los papeles de trabajo que quedaron del poemario *Försök till liv* (*Intento de vida*) he encontrado este apunte de 1978: “Este es un trozo de la creación que se debe reconstruir, una y otra vez”. Y en la novela *Missförståndet* (*El malentendido*, 1989) se dice: “nosotros que llevamos la responsabilidad de continuar la creación.”

Un motivo recurrente, los huesos de los muertos que se levantan crujiendo, está tomado de Ezequiel: 37, en el que el profeta oye el crujir de huesos que se juntan, los ve cómo se cubren de nervios, carne y piel y transmite la orden de Dios al espíritu: “¡Sopla sobre esos muertos y dales vida!”

Arioso. Emily puede leerse como Emily Dickinson, la gran poetisa norteamericana de finales del siglo XIX.

Sermón de las aves. Génesis: 1:1, con su narración sobre la Creación.

El idioma. La idea del olvido como nuestro hogar se remonta a *Heimfahrt ins Vergessen* de Paul Celan. (El poeta se encuentra en el foco del texto.)

Om författaren och översättaren

Kjell Espmark föddes 1930 i den lilla jämtländska staden Strömsund. Han är poet, författare och litteraturvetare. Han har varit verksam som professor i litteraturvetenskap vid Stockholms universitet fram till sin pensionering 1995 och har skrivit ett stort antal essäer om den svenska modernismen. Sedan 1981 är han ledamot av Svenska Akademien och han har även varit ordförande i dess Nobelkommittén.

Espmark debuterade som poet 1956 och har sedan dess publicerat tolv diktsamlingar, i vilka han kritiskt granskar Sveriges och Europas historia. Dessutom har han givit ut romansviten *Glömskans tid* som består av sju korta romaner och behandlar det samtida svenska samhället.

Hans verk har översatts till ett tjugotal språk och han har också tilldelats flera internationella litterära priser. På spanska finns tidigare utgivet en diktantologi med namnet *Röster utan grav*, samt diktsamlingarna *Vintergata* och *Den inre rymden* och romanen *Béla Bartók mot Tredje riket*, samtliga i översättning av Francisco J. Uriz. Dessutom finns en omfattande historik om Nobelpriset i litteratur i översättning av Marina Torres.

Francisco J. Uriz (Zaragoza, Spanien, 1932) är poet, dramatiker och översättare. Han har översatt en väsentlig del av den svenska samtida poesin till spanska. I Spanien har han tilldelats det nationella översättarpriset för den omfattande antologin *Poesía nórdica* samt det nationella översättarpriset för hela sin översättargärning. Han har även tilldelats Svenska Akademiens tolkningspris.

Sobre el autor y el traductor

Kjell Espmark nació en 1930 en Strömsund, pequeña ciudad de la norteña provincia de Jämtland, en Suecia. Es poeta, novelista, e investigador literario. Fue catedrático de Literatura comparada en la Universidad de Estocolmo hasta su jubilación en 1995, y es autor de una importante obra ensayística, en la que destacan sus trabajos sobre poesía moderna. Es miembro de la Academia Sueca desde 1981 y fue presidente de su comité Nobel.

Debutó como poeta en 1956 y desde entonces ha publicado doce poemarios en los que pasea su mirada crítica por Suecia y la historia de Europa, además de una serie de siete novelas sobre la Suecia de nuestros días que llevan el título general de *Tiempo de olvido*.

Su obra ha sido traducida una veintena de idiomas y ha obtenido numeroso premios internacionales. En castellano se ha publicado una amplia selección de su obra poética con el título de *Voces sin tumba*, los poemarios *Vía Láctea* y *El espacio interior*, la novela *Béla Bartók contra el tercer Reich*, todas traducidas por Francisco J. Uriz, y un extenso ensayo sobre el premio Nobel, traducido por Marina Torres.

Francisco J. Uriz (Zaragoza, España, 1932) es poeta, dramaturgo y traductor. Ha traducido al castellano una parte sustancial de la mejor poesía sueca contemporánea. Entre otros, ha sido galardonado con el Premio Nacional a la mejor traducción por la amplia antología *Poesía nórdica*, con el Premio Nacional de Traducción por la obra de toda su vida, y con el premio a la traducción que otorga la Academia Sueca.